

Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Φεμινισμοῦ ἔσχε πρὸ τινων ἐτῶν καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἐξόχους ἀποστόλους—τοὺς Stuart Mill, Jules Simon, Michelet, Legouvé, Victor Hugo καὶ ἄλλους. Ὁ Victor Hugo μάλιστα ἐδέχθη τὴν τιμητικὴν προεδρίαν τοῦ «Συνδέσμου ὑπὲρ τῶν γυναικείων δικαιωμάτων» καὶ ἐπὶ τοῦ χαίνοντος τάφου τῆς Louise Gulien ἐφώνησεν: «Ὁ δέκατος ὀγδοὺς αἰὼν διεξεδίκησε τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνδρός, ὁ δέκατος ἔνατος θὰ διεκδικήσῃ τὰ τῆς γυναικός».

Ἐν Γερμανίᾳ ὁ Φεμινισμὸς προχωρεῖ μὲ στερεὴν βῆμα ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς διαδόσεως τῶν θεωριῶν, τὰς ὁποίας διετύπωσεν ὁ Βέβελ ἐν τῷ βιβλίῳ του περὶ «Γυναικός». Κατὰ τὸ 1902 συνηνώθησαν 194 γυναικεῖοι σύνδεσμοι, ἵνα σχηματίσωσι τὴν ἑνωσιν «Bünd», ὑπὸ τὴν προεδρίαν γυναικὸς πλήρους αὐθεντίας τῆς Δόξ Augusta Schmidt, ἀνταξίας διαδόχου τῆς Louise Otto, ἥτις θεωρεῖται ὡς μήτηρ τοῦ Φεμινισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ.

Ἐν Ρωσίᾳ ἄνω τῶν 70 γυναικῶν-ιατρῶν ἐργάζονται ἐν τοῖς νοσοκομείοις τῆς Πετρούπολεως καὶ ὁ Τσάρος Νικόλαος II δέικνται εὖνους πρὸς τὰς ἱατροὺς-γυναῖκας καὶ γενναῖος πρὸς τὸ Ἰνστιτοῦτον ἐν ᾧ ἐκπαιδεύονται. Αἱ χῶραι τοῦ Βορρᾶ ἐκ τῶν πρώτων ἠκολούθησαν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ γυναικείου ζητήματος. Δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ «Νόρα» τοῦ Ἰψεν ἔδωκε τὸ σύνθημα φλογεῶς φεμινιστικῆς ἐκστρατείας ὁδηγουμένης ὑπὸ ἀλυσίστου λογικῆς.

Ὁ Bjoernson ἐφθασεν εἰς τὰ ἴδια συμπεράσματα καὶ ὁ μέγας σκανδιναυὸς ποιητὴς θεωρεῖται ἐν Νορβηγίᾳ ὡς ὁ προφήτης τοῦ Φεμινισμοῦ.

Ἐν Σουηδίᾳ ὅλα τὰ στάδια ἠνοίχθησαν εἰς τὰς γυναῖκας πλὴν τοῦ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ στρατοῦ. Προχωροῦσι μάλιστα ἐτι μᾶλλον, διότι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἐν ἣ ἡ Βουλὴ ἐκλέγεται ὑπὸ τριῶν τάξεων, γυναικὲς ἰδιοκτῆτριαι θεωροῦνται ἐκλογεῖς τρίτης τάξεως δι' ὃ καὶ ἡ Στοκχόλμη ἐκλήθη ἡ πρωτεύουσα τοῦ Φεμινισμοῦ.

Ἐν Δανίᾳ ἐσχάτως παρεχωρήθη ἡ ψήφος εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ τὸ γεγονός ἐδωκεν ἀφορμὴν εἰς μερικοὺς νὰ κλαύσουν τὴν ἀπειλουμένην ἀπώλειαν τοῦ βελούδου τῆς γυναικειᾶς ἐπιδερμίδος καὶ τοῦ ἀρώματος τῆς γυναικὸς-ἄνθους.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1792 ἡ Mary Nolston-necraft ἐνεργῶς διεξεδίκησε τὴν βελτίωσιν τῆς γυναικειᾶς τύχης. Κατὰ τὸ 1877 ἡ κόμησσα Aberdeen προήδρευσε τοῦ ἐν Λονδίνῳ γυναικείου συνεδρίου καὶ τὸ παράδειγμα τῆς μετ' οὐ πολὺ ἐμιμήθησαν αἱ δούκισσαι τοῦ Badford, Portland καὶ Sutherland καὶ ἡ lady Sommersett. Σήμερον αἱ γυναῖκες ἐν Ἀγγλίᾳ ἔχουν ἴδιον Πανεπιστήμιον, διδόν τὴν γνώμην των ἐπὶ τῶν σχολικῶν ζητημάτων, ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν δημοσίων ὁδῶν καὶ ἀγορῶν, ἐπὶ τῶν ζητημάτων δημοσίου ὑγιεινῆς καὶ

ἀσφαλείας, ἐκ τοῦ νεωτερισμοῦ δὲ τούτου προέκυψαν ἐξαιρετὰ ἀποτελέσματα.

Ἐν Φιλανδίᾳ ἐσχάτως ἐξελέγησαν βουλευταὶ πλεόν τῶν ἑκκοσι γυναικῶν.

Ἐν Γαλλίᾳ πρὸ τινος μία γυνὴ ἐξελέγη δικαστῆς.

Ἐν Αὐστρίᾳ αἱ γυναῖκες ἐργάζονται εἰς τὰ ταχυδρομεῖα καὶ τηλεγραφεῖα ὡς τοῦτο ἐψηφίσθη καὶ ἐν Ἑλλάδι.

Ἐν Ἰταλίᾳ διωρίσθησαν γυναῖκες καθηγηταὶ εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ρώμης, τοῦ Τουρίνου καὶ τῆς Φλωρεντίας.

Ἐν Παρισίοις, ἐν Ζυρίχῃ καὶ Γενεύῃ, γυναῖκες μετέρχονται τὰς δικηγόρους καὶ μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου ἀντήχησεν ἡ φωνὴ τῆς γυναικὸς δικηγόρου.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ γνώμη τῆς ἐνθουσιώδους ἀποστόλου Καρ Παρρέν ὁσημέραι ἐπικρατεῖ ἀνοίγουσα στάδιον ἐργασίας εἰς τὰς γυναῖκας.

Τέλος ἡ Ἀμερικὴ θεωρεῖται ἀναμφισβητήτως ὡς ἡ κλασικὴ χώρα τοῦ Φεμινισμοῦ. Πλὴν τῶν ἀναριθμητῶν γυναικῶν ἱατρῶν καὶ δικηγόρων, αἱ γυναῖκες ἐκεῖ ἐργάζονται ἐτι ὡς διευθύντριαι φυλακῶν, ὡς δημοτικοὶ σύμβουλοι, ὡς δήμαρχοι καὶ βουλευταί.

Οὕτως ἡ Νέα Ἰδέα βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς προχωρεῖ, πᾶς τις δὲ ἀναγνωρίζει τὴν ἄπειρον ἀπόστασιν, ἥτις χωρίζει τὴν σημερινὴν γυναικειάν πρόδοον ἀπὸ τὸ παράδοξον πονημάτων, τὸ ὅποion ὁ Sylvorin Maréchal ἐδημοσίευσεν τῷ 1801 ὑπὸ τὸν τίτλον: «Projet de loi pour interdire aux femmes d'apprendre à lire!»

Ἡ γυναῖκα-κοῦκλα, ἡ γυναῖκα δούλη ἐγέννησε καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας πᾶν εἶδος ἀθλιότητος μὲ τὴν μοναδικὴν σκέψιν τῆς νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν ἄνδρα.

Ἡ δοκιμασμένη γυναῖκα, ἡ ἀπηλλαγμένη τῶν προλήψεων, ἡ γυνὴ ἡ ἀνωτέρα διὰ τῆς μορφώσεως καὶ τοῦ πνεύματός της ὅλως ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐσφαλμένην ἰδέαν, τὴν ὅποιαν αἱ κοινωνίαι μέχρι σήμερον ἐσχημάτισαν περὶ αὐτῆς, ἡ γυναῖκα ἡ θετικὴ δύναται νὰ καταστῇ θαυμασία δύναμις κοινωνικῆς δράσεως.

Ἡ γυναῖκα τοῦ Μέλλοντος ἐννοεῖ τί δύναται νὰ ᾔη, τί δύναται ν' ἀποβῇ ὡς δύναμις ἀτομικῆ καὶ κοινωνικῆ· εἶνε περὶ ἴσως, ἀλλὰ περὶ ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν, τὴν ὑψηλὴν, τὴν σοβαρὰν ἐννοίαν τῆς λέξεως, ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀνοήτως ποιητικὴν καὶ ἀσθενικὴν μορφήν τοῦ ὄνειρου. Ἡ ἀγάπη τὴν πληγώνει, ἡ τέχνη τῆς τὴν σῶζει· εἶνε ἡ αἰωνία γυναῖκα, ἡ ἰσχυρά, ἡ ἐπιζῶσα τῶν ἐρείπιων τοῦ χρόνου καὶ τῆς τύχης.

Ὁρεῖλει τις ὅμως νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς δόξαν τῶν μᾶλλον προοδευμένων τοῦ αἰῶνος τούτου ἀντιπροσώπων καὶ τῶν δύο φύλων, ὅτι προσπαθοῦσι ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν προαιωνίων παραδόσεων, αἵτινες κατέστησαν προλήψεις, ὅτι ζητοῦν ν' ἀποτινάξωσι τὰς ἀλύσεις τῶν αἰώνων καὶ τὴν κατάχρησιν τῆς λατρείας τῶν νεκρῶν· πρέπει νὰ σημειώσῃ τις

πρὸς μέγαλον ἔπαινον των, ὅτι ἀπὸ ἐτῶν παλαιούσι πρὸς ἐπίτευξιν ἀπὸ παντὸς σημείου μιᾶς ἐπαναστάσεως προωρισμένης τὴν ἀνύψωσιν τῆς γυναικὸς καὶ θὰ ᾔνε ἡ ἀληθὴς γυνή, ἡ γυνὴ τοῦ μέλλοντος ἥτις παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀνδρὸς θὰ ἐκπληρώσῃ προορισμὸν διάφορον τοῦ τῆς γυναικὸς - κούκλας, προορισμὸν σοβαρὸν καὶ ἐπιβλητικόν, προορισμὸν τρυφερότητος καὶ δράσεως, ἀποτέλεσμα τῆς συγχρόνου ἐξυψώσεως τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος. Ἡ νέα γυνὴ σύρει τὴν ἄλυσον τῆς δουλείας, διότι κάθε ἄνθρωπος εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σκλάβος εἰς τὴν ζωὴν—ἀρκεῖ νὰ ᾔνε σκλάβος εὐσυνείδητος ὅχι τυφλός—σύρει, λέγω, τὴν ἄλυσον τῆς ζωῆς μετὰ τὴν σταθερότητα τῆς ὑπερόχου ψυχῆς της καὶ εἶνε ἐλευθέρη, διότι γνωρίζει καὶ ἀποφασίζει ποῦ καὶ πῶς νὰ ὑποτάσσεται.

Ὑπὸ τὸ ὥραϊον πρόσωπον καὶ ὑπὸ τὴν μικρὰν ἐργατικὴν χεῖρα κρύπτεται θέλησις σιδηρᾶ. Ἡ ψυχὴ τῆς ἐξευγενίζεται ἀπὸ τὴν ὁρμητικὴν πνοὴν τῆς νέας θρησκείας, ποῦ ἀγωνίζεται μετὰ τὴν σημαίαν τῆς δικαιοσύνης διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς βασανισμένης κούκλας, ποῦ γογγύζει ἐπὶ αἰῶνας, διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς γυναικὸς.

Τὸ γυναικεῖον πρόβλημα ὑφίσταται παντοῦ, ὅπου ἀναπτύσσεται οἰοσδήποτε βαθμὸς πολιτισμοῦ, παντοῦ ἔνθα ὁ πολιτισμὸς προσπαθεῖ ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ στραγγαλισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ βαρβαρότης τῷ ἐπιβάλλει, παντοῦ ἔνθα ἡ ἀνανήπτουσα συνείδησις ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ἡ γυναῖκα-σκλάβη, προϊόν προαιωνίου κληρονομικότητος, δὲν ἔχει τὴν πρέπουσαν θέσιν της.

Ναί, τὸ γυναικεῖον ζήτημα ἐμφανίζεται ὑπὸ τὰς ἀπείρους ὅψεις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ θίγει ὅλους τοὺς κύκλους τῆς κοινωνικῆς δράσεως, ὅλους τοὺς ὀρίζοντας τῆς σκέψεως—τὴν τέχνην, τὴν ἐπιστήμην, τὴν φιλοσοφίαν, τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ στενῆς ἀπόψεως, τὸ ἔθνος ἀπὸ γενικῆς.

Ἡ ἐξέλιξις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ ὅχι μόνον ἀπὸ τοῦ βαρβαρισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς νοσηρᾶς τοῦ ρωμαντισμοῦ ἐπιδράσεως, ἥτις εἰκονίζει τὴν ζωὴν ὡς ποίημα, ὡς ὄνειρον, ὡς χίμαιραν καὶ ἀποκρύπτει τὴν σκληρὰν, πλὴν ἀληθῆ τῆς πραγματικότητος ὄψιν, ὁ ἀδάμαστος νόμος τῆς παγκοσμίου ἐξελίξεως διὰ τὴν ὁποίαν ἡ ζωὴ ἐπαυσε νὰ ᾔνε παιγνίδι, διὰ τὴν ὁποίαν τὸ πνεῦμα ἀφυπνίσθη εἰς νέους ὀρίζοντας, ἡ παγκόσμιος ἐξέλιξις, λέγω, ἀγωνίζεται ἀπαύστως διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἀληθῆ θέσιν της.

Αἱ κοινωνίαι ἤρχισαν νὰ ἀνανήπτουν καὶ ἤρχισαν νὰ ἐννοοῦν, ὅτι ἡ γυνὴ δὲν εἶνε μόνον ἀντικείμενον εὐχαριστήσεως καὶ παρηγορίας, δὲν εἶνε μόνον φαινόμενον ἀπολαύσεως καὶ καλλονῆς, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἰδίᾳ δύναμις κοινωνικῆ ἀνυπολόγιστος. Αἱ κοινωνίαι κατεχράσθησαν μέχρι σήμερον τῶν συμβολισμῶν τῆς γυναικὸς πεταλούδας, τῆς γυναικὸς-ρόδου, τῆς γυναικὸς-πηγού, τῆς γυναικὸς-διὰ-βόλου, τῆς γυναικὸς-ἀγγέλου, τῆς γυναικὸς-ὀνείρου, τῆς γυναικὸς-σιγγῆς. Ἐφ' ὅσον ὁ ρωμαντισμὸς ἐβασίλευεν, ἡ γυναῖκα ὑφίστατο ὅλους αὐτοὺς

Επ. Θωμοπούλου.

Ἀρχὴ βιοπάλης.

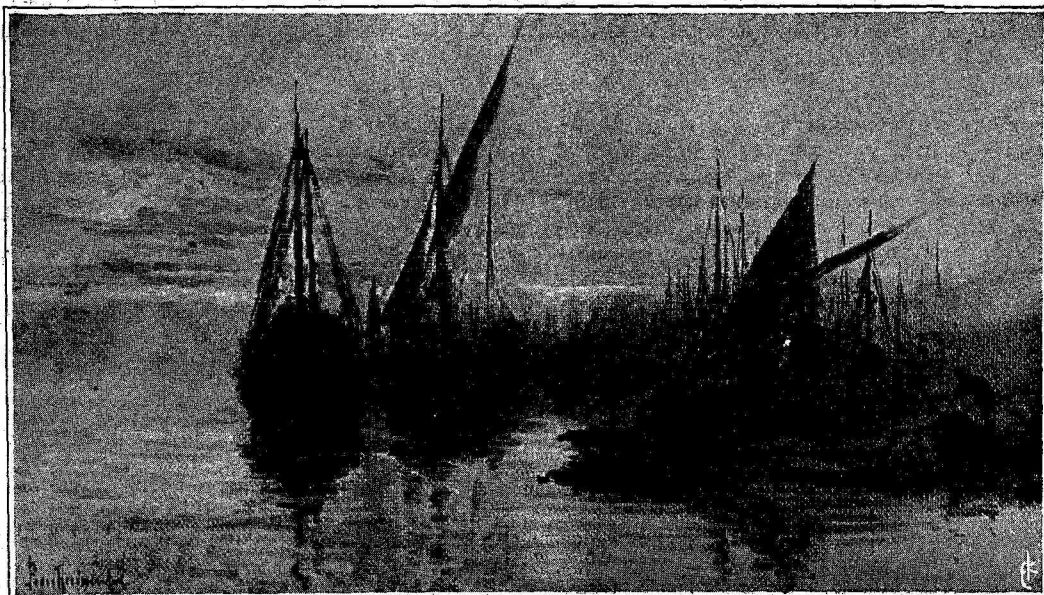
Καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις Ζαπφείου.

τοὺς συμβολισμούς· ἀλλ' ὑπὸ τὴν σφριγῶσαν πνοὴν τῆς πραγματικότητος ἡ γυναῖκα ἀτενίζεται ὑπὸ τὴν ἀληθῆ ὄψιν της, ἡ γυναῖκα-γυναῖκα, ἡ γυναῖκα κοινωνικὴ δύναμις διάφορος ἴσως, ἀλλ' οὐδαμῶς κατωτέρα τοῦ ἀνδρὸς.

Θὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἴσως οἱ ἀντιφεμινισταὶ τὴν fragilitas sexus, ἰδέαν ἐξ ἧς ἐνεφορεῖτο τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον καὶ αἱ τῶν ἀρχαίων νομοδιδασκάλων σκέψεις; ἀλλ' αἱ γυναῖκες πρὸ πολλοῦ ἀπέδειξαν, ὅτι ἐπιτυχάνουσι τόσον εἰς τὴν κοινωνικὴν παλαίστραν, ὅσον καὶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐστίας βωμοῦ.

Μεγάλῃ ἐπίσης κατάχρησις ἐγένετο μέχρι τοῦδε τοῦ ἐπιχειρήματος μερικῶν, οἵτινες διατείνονται, ὅτι ἐν τῇ κοινωνικῇ πάλῃ ἡ γυνὴ θὰ χάσῃ τὸ θέληγτρον της καὶ ὅτι ἡ ἀληθὴς τῆς γυναικὸς θέσις εἶνε ἐν τῇ οἰκογενειακῇ ἐστίᾳ. Ἀλλ' ἡ ἐστία αὕτη τί ἀπέγεινεν ὡς ἐκ τῶν ὁσημέραι αὐξανομένων ἀναγκῶν τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν; Δι' ὀλίγας σπανίας προνομιούχους ἡ ἐστία εἶνε ἀληθὴς φωλεὰ ἐνὸς ὥραϊου, τερπνοῦ, ἀτελειώτου παιγνιδίου τῆς ζωῆς, εἶνε φωλεὰ πολυτελείας καὶ ἐλαφρότητος, ἀλλὰ διὰ τὸν μεγαλείτερον ἀριθμὸν ἡ ἐστία αὕτη δὲν ἐξαναγκάζει εἰς τὴν καθημερινὴν πάλην τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου; Ἡ μήπως ἡ ἐστία δὲν ἐπιβάλλει εἰς τὴν πτωχὴν χήραν νὰ διαθρέψῃ τὰ ὀρφανὰ της καὶ νὰ διημερεύῃ εἰς τὸ ἐργαστάσιον;

Τί δὲ νὰ εἰπωμεν περὶ τῆς πτωχῆς ὀρφανῆς κό-

Β. Μποκατοιάμπη.

Θαλασσογραφία.

ρης, ἡ ὁποία χωρὶς πόρους, χωρὶς οἰκογένειαν τὰς ὥρας τοῦ βίου της μοιράζει μετὰξὺ ἐνὸς τριγλοειδοῦς δωματίου καὶ τοῦ ἐργοστασίου ἢ τοῦ γραφείου; Τί ἀπομένει εἰς αὐτὴν τὴν κόρη, ἐὰν μὴ ἡ κοινω- νία δι' εὐεργετικῶν νόμων τὴν προασπίσῃ; Τί ἀπομένει λέγομεν εἰς αὐτὴν τὴν ἄπειρον ὑπαρξιν, ἡ ὁποία, ἐὰν ᾔνε ἀρκετὰ ἰσχυρά, ἵνα ἀντιστῇ εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτοχειρίαν, διατρέχει τὸν κίνδυνον τῆς ἠθικῆς βολοφονίας, ἰδίᾳ εἰς τὰς μεγαλοπόλεις;

Ὅθεν ἀνάγκη διὰ τὸ Μέλλον, διὰ τὴν ἀναπόδρα- στον Κοινωνικὴν ἐξέλιξιν ἡ γυνὴ καὶ ἰδίᾳ ἡ κόρη νὰ ὀπλιζέται δι' ἀνατροφῆς υἱοῦς ἀπηλλαγμένης παντὸς ψεύδους, πάσης πλάνης, πάσης νοσηρᾶς τοῦ ρωμαντισμοῦ ἐπιδράσεως, ἀνατροφῆς καταλλήλου διὰ τὴν πάλιν τῆς ζωῆς, τὴν πάλιν ἡ ὁποία συν- οψίζεται εἰς δύο μόνον λέξεις τοῦ Νίτσε· «ἀδέλ- φια μου τοῦ πολέμου...»

Ἀνάγκη καθ' ἡμᾶς ἡ κόρη νὰ τύχῃ πρὸ παν- τὸς ἀνατροφῆς τῆς θελήσεως.

Διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς θελήσεως ἡ γυναῖκα μὲ στέρ- ρον βῆμα θὰ ἀνέρχεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑ- ψηλότερα ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἀτόμου ἐξελίξει.

Ἡ γυναῖκα τοῦ Μέλλοντος θὰ ᾔνε κατ' ἐξοχὴν ὑπέροχος τὸσον διὰ τῶν θελήτρων τοῦ φύλου της ὅσον καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν σταθερῶν καὶ φωτεινῶν χα- ρισμάτων τοῦ πνεύματός της.

«Votre amour de la femme et l'amour de la fem- me pour l'homme, oh ! que ce soit de la pitié pour des dieux souffrants et voilés!» εἶπε κάπου ὁ Νίτσε.

Ἀπὸ τὴν γυναῖκα τοῦ μέλλοντος, ἀπὸ τὴν ἰσχυ- ράν γυναῖκα τῆς αὔριον θὰ γεννηθῇ ἴσως ἡ ὑπέρο- χος ἀγάπη. Ναι, ἀπὸ τὴν γυναῖκα τὴν ἐλευθεράν πάσης δουλείας ὅταν ἡ ψυχὴ της ἡ προαιωνίως ὑπνώττουσα ἐξυπνήσῃ τέλος, ἀπὸ τὴν γυναῖκα τῆς φωτεινῆς σκέψεως, τῆς σκέψεως, ἡ ὁποία θὰ τὴν

ἀπαλλάξῃ διὰ παντὸς τῆς κληρονομικῆς δουλείας, ναι, ἀπὸ τὴν γυναῖκα τῆς αὔριον θὰ γεννηθῇ ἡ ἀ- γάπη τοῦ καθήκοντος, ἡ ἀγάπη τοῦ κοινωνικοῦ ἡ- ρωϊσμοῦ, ἡ ἀληθῆς, ἡ αἰωνία ἀγάπη !

Ἀλεξάνδρεια, Ἀπρίλιος 1909

ΑΓΓΕΛΙΚΗ Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

Ὑφηγῆτρια τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου

Ε. Ἰωαννίδου.

Σπουδή.

Καλλιτεχνικὴ ἐκθεσις Ζαππείου.